

również zasięgnąć opinii pracowników - co należałoby poprawić (jakie wprowadzić procedury, jak usprawnić obieg dokumentów, czy przepływ informacji) i jak można to zrobić. Sugeruje się zatem wprowadzenie tzw. skrzynki pomysłów, do której pracownicy mogli by wrzucać swoje propozycje usprawnień. Zastosowanie Kaizen jest niedrogim przedsięwzięciem i w dłuższym okresie czasu może przynieść oczekiwane efekty. Niemniej jednak należy pamiętać, że aby Kaizen było skuteczne, pracownicy muszą być szkoleni, informowani o wynikach wdrożonych pomysłów, jak również odpowiednio gratyfikowani. Takie postępowanie w przyszłości z pewnością zachęci ich do większego angażowania się w sprawy firmy, tym samym poprawiając jej funkcjonowanie oraz jakość obsługi (np. szybszy przepływ dokumentów).

Just in Time (JiT) to kolejny japoński instrument jaki warto wykorzystać w organizacji. W szkolnictwie wyższym jego wprowadzenie zmniejszyłoby wielkość zapasów (głównie materiałów biurowych, tonerów, urządzeń komputerowych itp.) w magazynie. Nadmiar zapasów pochłania bowiem środki finansowe uczelni (mogły by być one przeznaczone na inne cele) oraz nie tworzy wartości dla klienta¹.

Na podstawie powyższego opracowania można jednoznacznie stwierdzić, że w każdej organizacji, nawet w szkolnictwie wyższym, warto stosować koncepcje, metody i narzędzia zarządzania jakością. Należy jednak pamiętać, że aby poprawnie wprowadzić dane zmiany w organizacji, pracownicy muszą zostać odpowiednio do tego przygotowani. Powinni być oni świadomi w jakim celu wykonują dane czynności oraz jaki to będzie miało wpływ na ich firmę. W tym celu sugeruje się przeprowadzenie szkoleń zarówno dla pracowników wyższego, jak i niższego szczebla. Dzięki takiemu u podejściu personel będzie bardziej skłonny do współpracy, poświęceń oraz ofiarnej i efektywnej pracy².

¹ Hamrol A., *Zarządzanie jakością z przykładami*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2008, s. 89

² Fiodorow A., *Metodyka wprowadzania zmian w zarządzaniu organizacjami firm chińskich*, Zarządzanie Jakością 2/2012 (28), s. 52

REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE OCHRONY ŚRODOWISKA W SIŁACH ZBROJNYCH RP

Obronność kraju, której zapewnienie jest jednym z głównych zadań jednostek wojskowych, jest coraz częściej i w coraz większym stopniu źródłem wielu problemów dla środowiska naturalnego. Dotyczy to nie tylko działań wojennych, choć w tym przypadku zagrożenia dla środowiska są ogromne, ale również tych prowadzonych w warunkach pokojowych. Zmienność sytuacji międzynarodowej, postęp techniczny i technologiczny, a także różnorodność zadań stawianych przed dowódcami w związku z uczestnictwem w wielu różnych operacjach w kraju oraz poza jego granicami, rodzi konieczność ciągłego doskonalenia umiejętności żołnierzy, a także szkolenia ich w obsłudze i eksploatacji sprzętu.

Siły Zbrojne RP realizując politykę państwa, wypełniają przepisy prawne ustanowione dla ogółu społeczeństwa. Wymaga to nieustannego kompromisu pomiędzy wymogami ochrony środowiska a szkoleniem i działalnością wojska tak by nie ucierpiały na tym zdolności obronne Polski. Celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie właściwego użytkowania środowiska, gwarantującego zrównoważony rozwój. Realizacja tego zadania jest możliwa jedynie poprzez uporządkowanie i konsekwentne działanie, przypisanie odpowiedzialności i ciągłą kontrolę realizacji. Obowiązki i odpowiedzialność w tym zakresie regulują akty prawne ogólnopaństwowe i przepisy wewnątrz resortowe [Kowalski 2005, s. 142]

Głównymi aktami prawnymi zawierającymi przepisy dotyczące działalności wszystkich instytucji, a zatem również i wojska, w obszarze ochrony środowiska są:

– ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska¹. Ustawa określa zasady ochrony środowiska oraz warunki korzystania z jego zasobów, z uwzględnieniem wymagań zrównoważonego rozwoju;

– ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach². Ustawa określa środki służące ochronie środowiska, życia i zdrowia ludzi zapobiegające i

¹ Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627 z późn. zm.

² Dz.U. 2013 poz. 21 z późn. zm.

zmniejszające negatywny wpływ na środowisko oraz zdrowie ludzi wynikający z wytwarzania odpadów i gospodarowania nimi oraz ograniczające ogólne skutki użytkowania zasobów i poprawiające efektywność takiego użytkowania [art. 1, Dz.U. 2013 poz. 21];

– ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody¹. Dokument ten wskazuje m.in. organy administracji publicznej a także inne jednostki organizacyjne jako zobligowane do dbałości o przyrodę będącą dziedzictwem i bogactwem narodowym. Określa również formy, cele i zasady ochrony przyrody ożywionej i nieożywionej, a także krajobrazu;

– ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach². Ustawa określa zasady gospodarowania oraz powiększania zasobów leśnych w powiązaniu z innymi elementami środowiska naturalnego a także całej gospodarki narodowej;

– ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne³. Jest to istotny dokument dla Sił Zbrojnych RP, gdyż zdefiniowano w nim pojęcie terenu zamkniętego – czyli terenu, dostępnego wyłącznie dla osób uprawnionych, ze względów bezpieczeństwa bądź obronności państwa. Teren taki wyznaczony jest w sposób określony w ustawie, a jego granice posiadają określoną klauzulę tajności.

Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie określenia organów odpowiadających za nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie środowiska w jednostkach wojskowych i innych jednostkach organizacyjnych podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych⁴ wszyscy żołnierze mają obowiązek chronić środowisko. Wynika to przede wszystkim z obowiązku, jaki stawia przed dowódcami wszystkich szczebli polskie prawo [Borucka, Mikosz 2008, s. 3]. Ale nie tylko. Działalność Sił Zbrojnych RP w zakresie ochrony środowiska reguluje również wiele przepisów resortowych, aktów prawnych oraz dokumentów normatywnych. Do najważniejszych, obok wyżej wymienionego rozporządzenia, należą:

Polityka resortu Obrony Narodowej w zakresie ochrony środowiska – dokument określający zasady postępowania w zakresie ochrony środowiska, gospodarowania odpadami, a także wyznaczający harmonogram realizacji związanych z tym działań;

¹ Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 880 z późn. zm.

² Dz.U. 1991 nr 101 poz. 444 z późn. zm.

³ Dz.U. 1989 nr 30 poz. 163 z późn. zm.

⁴ Dz.U. 2004 nr 94 poz. 917

Decyzja nr 30 Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 lutego 2001 r. w sprawie zasad wykonywania zadań z zakresu ochrony środowiska w resorcie Obrony Narodowej¹ - Decyzja określa przede wszystkim właściwość dowódców, szefów i kierowników jednostek i komórek organizacyjnych resortu Obrony Narodowej w dziedzinie realizacji zadań wynikających z ochrony środowiska;

Rozkaz Dowódcy Wojsk Lądowych nr 22 z dnia 17.02.2003r. w sprawie organizacji ochrony środowiska w Wojskach Lądowych;

Wytyczne Szefa Logistyki Wojsk Lądowych z dnia 14.03.2003r. w sprawie przygotowania informacji o stanie środowiska na terenach będących w dyspozycji Wojsk Lądowych;

Umowa NATO SOFA - sporządzona 19 czerwca 1951 r. w Londynie między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego regulująca status oraz wszystkie inne aspekty związane z przebywaniem członków sił zbrojnych państwa-członka NATO na terenie innego państwa-członka NATO w tym również szkód wyrządzonych w środowisku naturalnym;

Porozumienia standaryzacyjne NATO STANAG 7141, STANAG 2982, STANAG 7102.

Literatura

1. Borucka A., Mikosz B., Organizacja gospodarki odpadami w Siłach Zbrojnych na tle zmian militarnych i nowych wyzwań stawianych polskiej armii, „Archiwum Gospodarki Odpadami i Ochrony Środowiska”, nr 8/2008.

2. Decyzja nr 30 Ministra Obrony Narodowej z dnia 22 lutego 2001 r. w sprawie zasad wykonywania zadań z zakresu ochrony środowiska w resorcie Obrony Narodowej (Dziennik Urzędowy MON z 2001 r. Nr 3, poz. 33).

3. Kowalski K. red., Eksploatacja Wojskowych Pojazdów Mechanicznych, Wyższa Szkoła Oficerska Wojsk Lądowych, Wrocław 2005.

4. Polityka resortu Obrony Narodowej w zakresie ochrony środowiska, Ministerstwo Obrony Narodowej, Warszawa 14.02.2002r.

5. Rozkaz Dowódcy Wojsk Lądowych nr 22 z dnia 17.02.2003r. w sprawie organizacji ochrony środowiska w Wojskach Lądowych.

6. Rozporządzeniem Ministra Obrony Narodowej z dnia 26 kwietnia 2004 r. w sprawie określenia organów odpowiadających za nadzór nad przestrzeganiem przepisów o ochronie środowiska w jednostkach

¹ Dziennik Urzędowy MON z 2001 r. Nr 3, poz. 33

wojskowych i innych jednostkach organizacyjnych podporządkowanych Ministrowi Obrony Narodowej lub przez niego nadzorowanych (Dz.U. 2004 nr 94 poz. 917).

7. Umowa między Państwami - Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, podpisana 19.03.1951r. w Londynie (Dz. U. 98 Nr 97, poz. 605 i 606).

8. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21 z późn. zm.).

9. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 880 z późn. zm.).

10. Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. Prawo geodezyjne i kartograficzne (Dz.U. 1989 nr 30 poz. 163 z późn. zm.).

11. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. 2001 nr 62 poz. 627 z późn. zm.).

12. Ustawa z dnia 28 września 1991 r. o lasach (Dz.U. 1991 nr 101 poz. 444 z późn. zm.).

13. Wytyczne Szefa Logistyki Wojsk Lądowych z dnia 14.03.2003r. w sprawie przygotowania informacji o stanie środowiska na terenach będących w dyspozycji Wojsk Lądowych.

Melania Bąk

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

PROBLEMY I KIERUNKI ZMIAN RACHUNKOWOŚCI W XXI WIEKU – UJĘCIE SYNTETYCZNE

Problemy rachunkowości XXI-go wieku są złożone i wielowątkowe, niektóre trudne do szybkiego rozwiązania. W związku z tym pojawia się fundamentalne pytanie: „dokąd zmierza rachunkowość? Dlatego ważne jest wyróżnienie najistotniejszych problemów współczesnej rachunkowości i ich syntetyczna analiza, która wskaże kierunki zmian w rachunkowości na przyszłość.

Rachunkowość jako system informacji o majątku przedsiębiorstwa jest w szczególności narażona na wszelkie zmiany (pozytywne i negatywne) zachodzące w jego otoczeniu, zarówno makroekonomicznym jak i mikroekonomicznym. Wśród czynników wpływających na zmiany w

rachunkowości można wyróżnić m.in. (Kamela-Sowińska 2007, s. 135): globalizację, integrację, wzmożoną konkurencyjność, rozwój rynków kapitałowych i nowych instrumentów finansowych, rozwój e-biznesu, wpływ działalności przedsiębiorstwa na aspekty społeczne i środowiskowe, umiędzynarodowienie wymiany towarów/usług, pozyskiwanie kapitału na rykach zagranicznych. Tak więc, zmiany rachunkowości należy rozpatrywać w kontekście rozwoju cywilizacji ludzkości i wyróżnionych czynników.

Rachunkowość łączy w sobie trzy człony, wzajemnie ze sobą powiązane: teorię rachunkowości, politykę rachunkowości i praktykę rachunkowości (Brzezina 1998, s. 22-25). Każdy z wyróżnionych członów jest istotny dla funkcjonowania i rozwoju rachunkowości. Jednak ostatnie lata wskazują na zdecydowaną dominację polityki rachunkowości i praktyki rachunkowości oraz brak wypracowania nowych rozwiązań teoretycznych pozwalających na rozwiązanie wielu problemów w ramach systemu rachunkowości, które najczęściej zgłaszają interesariusze zewnętrzni. Zachwianie równowagi między wyróżnionymi członami rachunkowości przyczynia się do jej krytyki.

Od kilkudziesięciu lat służyć głosy krytyczne skierowane pod adresem rachunkowości, szczególnie sporządzanych sprawozdań finansowych, ich zakresu i struktury/form oraz wyceny ujawnianych składników majątkowych. Najczęściej informacje pochodzące ze sprawozdań finansowych niewiele mają wspólnego z rzeczywistością, na przykład wycena składników majątkowych odbywa się według kosztu historycznego, zamiast według wartości rzeczywistej. Stąd propozycja zastosowania wartości godziwej w rachunkowości, która jest uznawana przez wielu za kontrowersyjną. Krytykuje się ją za subiektywizm ustalania oraz za koszty związane z jej wyznaczeniem (Mazur 2009, s. 145-166). W porównaniu jednak z tradycyjnymi w rachunkowości, historycznymi parametrami wyceny może służyć lepszemu opisowi rzeczywistości ze względu na aktualność.

Współczesna sprawozdawczość finansowa ewoluje w kierunku sprawozdawczości biznesowej, która wykracza poza ramy dotychczasowych rozwiązań teoretycznych i polityki rachunkowości. Na ewolucję sprawozdawczości mają wpływ zmiany w priorytetach współczesnej działalności gospodarczej, np. od orientacji na produkt do orientacji na klienta. Celem takiej sprawozdawczości jest prezentacja procesu tworzenia wartości przedsiębiorstwa i jej analiza. Sprawozdawczość biznesowa jest